

Om begreppet Antropocen och om Club Antropocen

Förlaget 284 vill sätta i hop en diskussionsgrupp med konstnärer, filosofer präster och teologer. Bakgrunden är att vi tror de tankemodeller som vi skapar åt oss påverkar hur vi upplever oss själva och vår värld. Detta leder i sin tur till hur vi tar hand om vår värld, vår natur och varandra. Både konsten, tron och filosofin har sitt eget sätt att erfara, som alla skapar nya möjligheter för att belysa den verklighet vi lever i på nya sätt. Vi ser alla tre praktikerna som skapande verksamhet.

Vi kallar vår grupp ”Club Antropocen”. Begreppet antropocen blev populärt genom nobelprisvinnare Paul Crutzen, som med tre andra forskare fick priset för forskning på atmosfärens kemi och ozonskadliga ämnen. Crutzen föreslog senare at jordens pågående geologiska period, Holocen, borde byte namn till Antropocen (antropo= människa, människor...) eftersom mänsklig aktivitet påverkar jordens litosfär (jordskorpan) mer än några andra faktorer. Detta sker inte bara vid att vi påverkar jordskorpan direkt, atmosfärisk påverkan har lika stor effekt. Crutzen´s syn på miljöförstöring är att man måste se sammanhang mellan hur människor agerar och hur naturen påverkas. Man måste både forska för at förstå miljöpåverkan utifrån naturvetenskaplig forskning, men även utifrån etisk, politisk, antropologisk eller annan grund. I dag börjar begreppet Antropocen at spridas innan många olika ämnesområden, naturvetenskapliga och inom humaniora.

När ett begrepp växer fram startar en praktik omkring det. Ett slags paradigms växer fram. Vilka praktiker, vilken vetenskap anses som relevant? Hur avgränsar man sitt forskningsområde när problemens storlek och komplexitet överväldigar oss? Under de senaste två decennierna har filosofin och mycket av den humanistiska forskningen fått bryta ned sin tro på universaliteter. Det finns inte ett ”riktigt” sett at vara människa, utan olika perspektiv skapar olika verkligheter, möjligheter och sanningar. Vi har lärt oss att leta efter den undertrycktes perspektiv i vår historieforskning, konst och litteratur. Filosofer som Foucault har visat oss att vi alla ingår i maktstrukturer jämte varandra, synliga som osynliga.

Att igen tala om ”hela världen”, ”Vår gemensamma jord” eller ”Mänskligheten” är problematiskt. Samtidigt kan man inte lösa natur och miljöproblem, tala om mänskliga rättigheter eller social rättvisa utan att lägga någon form av universalitet till grund. Här måste vi utmana och skärskåda de verktyg vi använder när vi skapar idéer om det universella. När vi lägger vikt på en aspekt i vår meningsbyggande konstruktion utesluts ett annat. Kan vi klara av att arbeta både byggande och konstruktivt, samtidigt som vi letar efter våra egne blinda fläckar, och de olika vägar konsekvensen av en tankemodell kan föra in på?

Till vardags är det teknologin och naturvetenskapens roll som man sätter störst hopp till, när det gäller frågan om hur vi skal rädda vår jord från förstörelse. Det tankesätt som ligger till grund för en vetenskapssyn, eller som kommer att påverka hur och för vem det nyupptäckta kommer till praktisk användning, anses mindre relevant. Därför vill vi starta denna tvärfackliga grupp för att undersöka trons, filosofins och konstens roll inom konstruktionen av begreppet Antropocen. Att vi fokuserar på detta begrepp är dels för att hålla diskussionen på ett teoretiskt idéplan. Praktisk natur och miljövarnsarbete är livsviktigt, men det är inte därför gruppen skapas. Vi vill försöka att belysa bakomliggande faktorer, och kan hända upptäcka fallgruvor eller inspirationskällor i våra tankesätt här, innan dess osynliga kraft går in i en praktisk konsekvens.